

багатьох науковців світу. Вважаю цю монографію знаковим явищем нашого літературознавства: Г. Ю. Мережинська, підсумовуючи суперечливі та багатоваріантні тлумачення російського постмодернізму, сказала своє вагоме слово про його найважливіші ознаки. Попереду – розповсюдження і уточнення ідей дослідниці.

Валентина СИЛАНТЬЄВА

УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ КНИГОДРУКУВАННЯ, АБО ІСТОРІЯ ЯВЛЕННЯ “ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ КНИГИ” УКРАЇНСЬКОМУ ЧИТАЧЕВІ

Тимошик М.С. Її величність – Книга. Історія видавничої справи Київського університету. 1834 – 1999: Монографія / Передмова В.В. Скопенка. – К.: Наша культура і наука, 1999. – 308 с.

Перед нами, безсумнівно, вельми детальна та найнагальніша як для історії вітчизняного книговидання безпосередньо так і для загального поступу української культури наукова розвідка.

Перше, що схиляє читача до подібних, однак не передчасних висновків, – переднє слово “Таїна й сила університетського друкарства” пана Віктора Скопенка, ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка, академіка НАН України. Вона переконливо націлює на сприймання книги Миколи Тимошика “Її величність – Книга” як “грунтового дослідження” (с. 9), предметом якого стала “багатогранна й результативна видавнича діяльність Київського

університету імені Тараса Шевченка за більш ніж півторавіковий його історичний поступ” (с. 7). Пересвідчитись у “грунтовності” даного дослідження читач матиме можливість, коли перегорне ледь не перші ж сторінки книги Миколи Тимошика, котрі є втіленням виправданої скрупульозності та, вочевидь, незвичайної працездатності Першошукача.

Загалом книга складає враження розміреного, досконалого наукового стилю, однаково переконливого як для літературознавців і прихильників історичної науки, так і для представників багатьох інших відгалужень гуманітарного знання.

Однак, вважаю за необхідне якнайшвидше перенестись поглядом з загальної характеристики монографії М. Тимошика на той, не боячись цього слова, **н о в і т н і й** шлях, яким прямує автор, визначаючи та поціновуючи нові, невідомі досі вартості вітчизняної видавничої справи, почасти книгодрукування Київського університету; а відтак, наскільки вдалося авторові застосувати цю нову методу у своїй розвідці.

Безперечно, ця дорога, якою передовсім старався іти автор, мимоволі ведучи за собою читача, першочергово спровокована щонедавною духовною розгерметизацією української національної ментальності, а, отже, науки і культури, що виявило гостру потребу “створення повноцінної і правдивої історії своєї держави”, “наповнення новим змістом ще не написаних нових підручників і посібників з гуманітарних дисциплін”, “стирання фальшивого глянцю” (с. 19).

Спричинена вище сказаним, новітня манера наукового (правда, з декотрим віддихом науково-популярного стилю) викладу матеріалу у поєднанні з відверто практично-пошукового характеру послідовністю організації дослідження сповна підпорядковані історичному принципів побудови книги. По мірі спостереження хронології поступу вітчизняного книгодрукування зростає інтерес читача до минулого та сьогодишнього стану національної видавничої справи. Підкреслимо, що інтерес саме **зростає, викликається** у зв’язку з концептуальним вирішенням, а не просто **подається** читачеві з повідомленням цікавого історичного, фактичного матеріалу.

Що ж до останнього, то книга Миколи Тимошика надзвичайно багата фактографією, у підтвердження зроблених на сторінках авторських підсумків, котра, що є особливо цінним, складає, власне,

унікальну практичну дослідницьку платформу праці українського вченого. Це і повторювані регулярно короткі історичні довідки (с. 51, 53, 64-65, 77, 87 та ін.), а також цитування аргументів, пущень, листів, донесень і багатьох інших оригінальних документів.

Вага розвідки М. Тимошика для поцінувача надзвичайно зростає, коли обмовитися, що більшість зроблених у праці висновків, за словами В. Скопенка, базується “на зв’язку з концептуальним вирішенням книги, архівних матеріалах, значна частини яких використовується вперше” (с. 9). Про це свідчить чималий перелік “Література й архівні матеріали” наприкінці книги.

Іншою характерною ознакою книги пана М. Тимошика є вдала спроба переплетіння, синтезу відомих, маловідомих та взагалі невідомих досі сторінок з історії вітчизняного книгодрукування (точніше – книгодрукування Київського університету) з канвою безпосередніх доль певних історичних персон, життя та діяльність яких є окрасою української державності, науки та культури. Це такі представники українського меценатства, інтелігенції як Ярослав Мудрий, М. Могилянський, М. Максимович, Т. Шевченко, Й. Завадський, Г. Корчак-Новицький, В. Іконников, І. Огієнко та багато інших.

Ризикну зауважити про деяку (на мій погляд !) необережність у оцінці, коментарях та висновках, зроблених з опиранням на оброблені фактографічні матеріали. (Наприклад, див. Розділ I, с. 16-32, де мова йде про те, кому ж, власне, належить вінець першості книговидання). Звичайно, справедливості подібних узагальнень мабуть можна вмотивувати унікальним, безсумнівно, авторським чуттям історичної ситуації. Однак, слід зауважити, що високе почуття власної національної ментальності здатне інколи спростовувати оригінальний шлях до істини, вуалюючи його жадано-патріотичними самозаспокійливими висновками, котрі часто є результатом не завжди виправданих дослідницьких зусиль...

Декларуючи вищесказане, наважусь закликати будь-кого бути гранично обережним у подібних коментарях, бо усяке позачасове спілкування з історичним (особливо давнім!) – це доторк до “таїни й сили” давнини, могутнього генеруючого інтелекту представників незвіданої минувшини.

У цілому ж увесь матеріал вибудований згідно з принципом адекватної помітності: початок кожного розділу поданий під окре-

мою назвою і на візуально виділеному місці сторінки. Усе, що представляє автор до уваги рецепієнта, препарується так, щоб воно стало очевидним.

Хочу ще раз нагадати про унікальність подібного дослідження, котре вимагає мобілізації потужного інтелекту, величезних пошукових та систематизуючих якостей у поєднанні з науковою інтуїцією автора.

Одне слово, такі студії не даються і не з'являються просто. Тим більше, праця про “Її величність – Книгу”, історія видання якої “твориться передусім талановитими й небайдужими до долі свого народу, своєї Батьківщини авторами” (с. 285).

Сергій АЗЄЄВ